

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา

พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม บัญญัติให้ การเรียกประกันหรือหลักประกันจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการ ป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ประกอบกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว รวมถึงการตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อย ชั่วคราวและการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง อันเป็นมาตรการป้องกันมิให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุ อันตรายประการอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อย ชั่วคราวลดความสำคัญลง จึงสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกัน ให้สอดคล้องกับการบังคับใช้มาตรการป้องกันตามกฎหมายดังกล่าว ประธานศาลฎีกาจึงออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและ วิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๕"

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียก ประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

(๒) ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียก ประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียก ประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

การกำกับดูแล หมายความว่า การที่ศาลวางเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการ หลบหนีหรือก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายในระหว่างปล่อยชั่วคราว

มาตรการกำกับดูแล หมายความว่า วิธีการที่ศาลใช้ในการกำกับดูแล เช่น แต่งตั้งผู้กำกับดูแล หรือใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์ที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง

การพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราว

ข้อ ๕ ผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยตนเอง หรือผู้ที่เป็นเครือญาติหรือเกี่ยวพันโดยทางสมรสหรือในทางการทำงานหรือมีความสัมพันธ์กับผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยไม่จำเป็นต้องเสนอหลักประกันใด ๆ มาพร้อมกับคำร้อง

ข้อ ๖ ศาลอาจให้เจ้าพนักงานศาลเก็บข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องร้อง บุคลิกลักษณะนิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำความผิดอาญา สภาพและฐานะของครอบครัว ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำรายงานหรือความเห็นหรือประเมินความเสี่ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวด้วยก็ได้

ข้อ ๗ ในการสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้พิจารณาและดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘

การกำกับดูแลและการเรียกประกัน

ข้อ ๘ แม้มีเหตุตามกฎหมายที่จะออกหมายจับ แต่หากศาลเห็นว่า การกำกับดูแลสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายในระหว่างปล่อยชั่วคราว ก็ให้มีคำสั่งปล่อยชั่วคราวได้ โดยใช้การกำกับดูแลและการเรียกประกันตามลำดับความเข้มงวด ดังนี้

- (๑) กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ
- (๒) แต่งตั้งผู้กำกับดูแล
- (๓) ทำสัญญาประกัน
- (๔) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์ที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง
- (๕) เรียกหลักประกัน

การใช้วิธีการตามวรรคหนึ่ง ศาลพึงกำหนดให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๙ เงื่อนไขที่อาจกำหนดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติตามข้อ ๘ (๑) เช่น

- (๑) ให้มาศาลตามกำหนดนัด
- (๒) ห้ามยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ห้ามเดินทางออกนอกประเทศหรือออกนอกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง
- (๔) ห้ามพบหรือเข้าใกล้ผู้เสียหาย
- (๕) ห้ามออกจากที่อยู่อาศัย
- (๖) การเปลี่ยนหรือย้ายที่อยู่อาศัยต้องแจ้งให้ศาลทราบ
- (๗) ห้ามเข้าไปในสถานที่บางแห่ง
- (๘) ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลบางประเภท
- (๙) ให้อาสาสมัครกำกับดูแล เจ้าพนักงาน หรือบุคคลที่ศาลกำหนด

- (๑๐) ให้เข้ารับปรึกษาหรือบำบัดรักษาความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ
- (๑๑) ให้เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อหาสารเสพติด
- (๑๒) ห้ามทำกิจกรรมหรือประกอบอาชีพบางอย่าง
- (๑๓) ห้ามพกพาอาวุธปืน
- (๑๔) ห้ามกระทำการตามที่ถูกลงโทษหรือฟ้องร้อง

แนวทางการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน

ข้อ ๑๐ เมื่อจะมีคำสั่งปล่อยชั่วคราว พึงพิจารณาใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน เป็นลำดับแรกและให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก แต่ถ้าเห็นว่าการสาบานหรือปฏิญาณตนยังไม่เพียงพอ ศาลอาจนำวิธีการตามข้อ ๘ (๑) และ (๒) มาใช้ร่วมด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑ กรณีที่ศาลเห็นควรปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือกฎหมายกำหนดให้ต้องมีประกัน การกำหนดวงเงินประกันควรพิจารณาให้เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี โดยคำนึงถึงวิธีการตามข้อ ๘ (๑) และ (๒) ที่ได้นำมาใช้ประกอบด้วย

ข้อ ๑๒ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัด การเดินทางตามข้อ ๘ (๔) พึงสั่งใช้เฉพาะกรณีที่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีความเสี่ยงสูงที่จะหลบหนีหรือ ก่อภัยอันตราย หรือกรณีที่มีความจำเป็นต้องคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยาน ซึ่งต้องมีการตรวจสอบ สถานที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวอย่างเข้มงวดและการใช้วิธีการที่เบากว่าไม่เพียงพอต่อการป้องกันการ หลบหนีหรือภัยอันตรายนั้น

ข้อ ๑๓ ถ้าศาลเห็นว่าการใช้วิธีการตามข้อ ๘ (๑) ถึง (๔) ยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันการ หลบหนีหรือก่อภัยอันตรายหรือความเสียหาย หรือเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตฉ้อฉลอันมี ผลกระทบต่อสาธารณชนส่วนรวม หรือพฤติการณ์แห่งคดีก่อให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจหรือ สังคมอย่างร้ายแรง ศาลอาจเรียกหลักประกันได้ โดยให้คำนึงถึงความสามารถหรือข้อจำกัดในการหา หลักประกันของผู้ต้องหาหรือจำเลยประกอบด้วย

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ศาลเห็นควรมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน แต่หลักประกันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเสนอมาไม่เพียงพอหรือไม่สามารถเสนอหลักประกันได้ทัน ศาลอาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวไปพลางก่อน โดยจะนำวิธีการอื่นตามข้อ ๘ มาใช้ร่วมด้วยในระหว่าง นั้นก็ได้

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างประเทศขอปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีคำสั่ง อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต่อเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมส่งมอบหนังสือเดินทางไว้ต่อศาลด้วย และให้ศาลมีคำสั่งห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ศาลเห็นสมควรเป็น อย่างอื่น

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมส่งมอบหนังสือเดินทางตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมอบสำเนาหนังสือเดินทางให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวไว้แทน เมื่อศาลมีคำสั่งห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ให้ศาลมีหนังสือแจ้งคำสั่งไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อระงับการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยให้ส่งสำเนาหนังสือเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยแนบไปพร้อมด้วย และเมื่อคดีถึงที่สุดหรือไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องเก็บรักษาหนังสือเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ ให้คืนหนังสือเดินทางแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพร้อมทั้งแจ้งยกเลิกคำสั่งห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองโดยเร็ว

การกำหนดวงเงินประกัน

ข้อ ๑๖ ในกรณีปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน การกำหนดวงเงินประกันให้พิจารณา ดังนี้

๑๖.๑ คดีความผิดลหุโทษหรือที่มีโทษปรับสถานเดียว หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกินหนึ่งในสี่ของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดีอาจกำหนดวงเงินเกินกว่าอัตราดังกล่าวได้ แต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับขั้นสูง

๑๖.๒ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น คดีความผิดที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราโทษปรับสูง ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันหรือมีประกันและหลักประกัน ให้กำหนดวงเงินไม่เกินหนึ่งในสี่ของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดี อาจกำหนดวงเงินเกินกว่าอัตราดังกล่าวได้ แต่ไม่เกินอัตราโทษปรับขั้นสูง

๑๖.๓ คดีความผิดที่มีความเสียหายต่อทรัพย์สินมูลค่าสูงหรือส่งผลเสียหายในวงกว้าง เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถาบันการเงิน เป็นต้น หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันหรือมีประกันและหลักประกัน ให้กำหนดวงเงินไม่เกินหนึ่งในสามของราคาหรือมูลค่าทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดี อาจกำหนดวงเงินสูงกว่าหรือต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าวได้ ในกรณีที่กำหนดวงเงินสูงกว่าเกณฑ์ดังกล่าว ต้องไม่เกินราคาหรือมูลค่าทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายและให้ระบุเหตุอันไว้โดยชัดแจ้ง การกำหนดวงเงินประกันพึงคำนึงถึงอัตราโทษจำคุกในคดีที่ถูกกล่าวหาประกอบด้วย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยมิให้มีการเรียกประกันจนเกินควรแก่กรณี

๑๖.๔ คดีที่มีอัตราโทษจำคุก และไม่เข้ากรณีตามข้อ ๑๖.๑ ข้อ ๑๖.๒ ข้อ ๑๖.๓ ข้อ ๑๖.๕ และข้อ ๑๖.๖ ให้กำหนดวงเงินประกันโดยถือเกณฑ์ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาทต่อระวางโทษจำคุก ๑ ปี แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดี อาจกำหนดให้สูงกว่าวงเงินดังกล่าวได้ แต่ไม่ควรเกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อระวางโทษจำคุก ๑ ปี

๑๖.๕ คดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดี อาจกำหนดให้สูงกว่าวงเงินดังกล่าวได้ แต่ไม่เกิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท

๑๖.๖ คดีที่มีโทษประหารชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษในคดี อาจกำหนดให้สูงกว่าวงเงินดังกล่าวได้ แต่ไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีตามข้อ ๑๖.๔ ๑๖.๕ และ ๑๖.๖ ถ้าลักษณะและพฤติการณ์แห่งคดี มีเหตุจำเป็นต้องกำหนดวงเงินประกันสูงกว่าที่วางไว้ข้างต้น ก็อาจเพิ่มวงเงินให้สูงขึ้นอีกได้ ทั้งนี้ ให้ระบุ เหตุอันใดโดยชัดแจ้ง

ข้อ ๑๗ คดีที่มีหลายข้อหา ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท หรือความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ถือข้อหาที่มีอัตราโทษหนักที่สุดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินประกัน

ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องหลายคดีต่อศาลเดียวกัน ไม่ว่าจะถูกฟ้องพร้อมกันหรือต่างเวลากัน ศาลอาจกำหนดวงเงินประกันในแต่ละคดีให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยให้ใช้หลักประกันร่วมกันก็ได้

ข้อ ๑๘ ในกรณีผู้ขอประกันเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรส หรือผู้ขอประกัน ใช้หลักทรัพย์ที่มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การบังคับคดีเป็นหลักประกัน ศาลจะกำหนดวงเงินประกันให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติก็ได้

หากผู้ขอประกันซึ่งเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรสเป็นผู้ใช้เงินสดหรือ หลักทรัพย์ของผู้ขอประกันที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การบังคับคดีเป็นหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราว ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยให้ผู้ขอประกันวางเงินสดหรือหลักทรัพย์นั้น เพียงจำนวนร้อยละสิบจากจำนวนวงเงินประกันที่ศาลกำหนดก็ได้

ข้อ ๑๙ ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นหญิงมีครรภ์หรือมีบุตรอายุไม่เกิน ๓ ปี อยู่ในความดูแล หรือเป็นผู้เจ็บป่วยซึ่งถ้าต้องขังจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือเป็นผู้พิการหรือสูงอายุ ซึ่งโดยสภาพร่างกายหรือจิตใจอาจจะเกิดความทุกข์ยากลำบากเกินกว่าปกติในระหว่างต้องขัง ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันหรือกำหนดวงเงินประกันให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

การใช้หลักทรัพย์เป็นประกัน

ข้อ ๒๐ การปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน อาจใช้หลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้

๒๐.๑ ที่ดินมีโฉนด ที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือห้องชุด โดยมี โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด และหนังสือรับรองราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาแสดง หากจะนำสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินมาเป็นประกันด้วยก็จะต้องแสดง สำเนาทะเบียนบ้าน และหนังสือประเมินราคาส่งปลูกสร้างที่นำเชื่อถือประกอบด้วย

๒๐.๒ หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนได้ เช่น พันธบัตร ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐ สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร เงินฝากของสถาบันการเงินหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ ใบรับเงินฝากประจำธนาคาร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคาร เป็นผู้ออกตัว เชื่คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายหรือรับรองซึ่งสามารถเรียกเก็บเงินได้ในวันที่ทำสัญญาประกัน หนังสือค้ำประกันหรือหนังสือรับรองของธนาคารหรือบริษัทประกันภัยเพื่อชำระเบี้ยปรับแทนในกรณี ผิดสัญญาประกัน หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุนยุติธรรม หนังสือรับรองของส่วนราชการเพื่อ ขออนุญาตประกันตัวข้าราชการ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ศาลตรวจสอบเพื่อขอคำยืนยัน จากหน่วยงานที่ออกพันธบัตร ธนาคาร บริษัทประกันภัย หรือส่วนราชการที่ออกหนังสือรับรองนั้น

เมื่อทำสัญญาประกันแล้ว ให้ศาลมีหนังสือแจ้งอายุต่อไปยังสำนักงานที่ดิน สำนักงานเขต หรืออำเภอ หน่วยงานที่ออกพันธบัตร ธนาकारหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ แล้วแต่กรณีทันที และเมื่อสัญญาประกันสิ้นสุดลง ให้รีบคืนหลักประกันและแจ้งยกเลิกการอายุโดยเร็ว ในกรณีที่ใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัยเป็นหลักประกัน ให้ศาลแจ้งจำนวนวงเงินประกันในสัญญาประกันให้บริษัทประกันภัยทราบด้วย

ข้อ ๒๑ กรณีที่มีการปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน ถ้าผู้ร้องขอประกันมีความประสงค์จะใช้เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่วางประกันไว้เป็นหลักประกันการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ร้องขอประกันระบุรายละเอียดเกี่ยวกับหลักประกัน ซึ่งรวมทั้งมูลค่าหรือราคาของหลักประกันดังกล่าวและวงเงินที่ได้ประกัน พร้อมทั้งแนบสำเนาภาพถ่ายหลักทรัพย์มากับคำร้องขอ ถ้าหลักทรัพย์นั้นเป็นที่ดินหรือห้องชุด ให้แนบสำเนาหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในหลักทรัพย์และหนังสือรับรองราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาด้วย

(๒) ถ้าศาลเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดวงเงินประกันไม่เกินมูลค่าหรือราคาของหลักประกัน และปรากฏตามคำแถลงของพนักงานสอบสวนหรือคำฟ้องหรือคำแถลงของพนักงานอัยการว่าหลักประกันดังกล่าวยังอยู่ในความครอบครองของตน หรือมีหลักฐานอื่นที่น่าเชื่อถือว่าหลักประกันดังกล่าวยังอยู่ในความครอบครองของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งให้ถือเอาหลักประกันนั้นเป็นหลักประกันในชั้นศาลได้ แต่ถ้าศาลกำหนดวงเงินประกันไว้สูงกว่ามูลค่าหรือราคาของหลักประกันนั้น ก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ร้องขอประกันวางหลักประกันอื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินที่ประกันนั้น

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าหรือราคาของหลักประกัน ศาลอาจเรียกผู้ครอบครองหลักประกันมาสอบถามหรือสั่งให้ผู้ร้องขอประกันเสนอหลักฐานการประเมินราคาใหม่ก็ได้

(๓) เมื่อมีคำสั่งอนุญาตตาม (๒) แล้ว ให้ศาลแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ส่งหลักประกันนั้นต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด

การใช้บุคคลเป็นหลักประกัน

ข้อ ๒๒ การใช้บุคคลเป็นหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๔ วรรคสอง (๓) ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๒๒.๑ บุคคลผู้เป็นหลักประกันจะต้องเป็นผู้มีความสัมพันธ์กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องพัน โดยทางสมรสหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้ และเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน โดยมีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง และเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือนายจ้าง หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ และหากผู้ขอประกันมีคู่สมรส ให้แสดงหลักฐานการยินยอมของคู่สมรสด้วย ในกรณีฉุกเฉินไม่อาจเสนอหนังสือรับรองได้ทัน ให้ผ่อนผันโดยแสดงหลักฐานอื่น เช่น บัตรประจำตัวที่แสดงฐานะเช่นนั้นและให้นำหนังสือรับรองหรือหนังสือยินยอมมาแสดงภายหลัง

(๒) ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๐ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(๓) การอนุญาต ให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้ แต่หากวงเงินประกันมียอดสูงกว่าวงเงินที่ผู้นั้นมีสิทธิประกันได้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีผู้ขอประกันหลายคนร่วมกันทำสัญญาประกันโดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้

(๔) หากผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

๒๒.๒ นิติบุคคลอาจเป็นผู้ขอประกันได้ ในกรณีที่กรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ่นส่วน พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้นตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นกรณี ๆ ไป และศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นตามจำนวนที่เห็นสมควรเพิ่มเติมด้วยก็ได้ โดยจะต้องแสดงหนังสือรับรองการจดทะเบียนและหลักฐานแสดงฐานะการเงิน และผู้มีอำนาจทำการแทน ในกรณีฉุกเฉินไม่สามารถนำต้นฉบับเอกสารมาแสดงได้ทัน ให้ผ่อนผันโดยแสดงสำเนาเอกสารดังกล่าวและให้นำต้นฉบับเอกสารมาแสดงภายหลัง

๒๒.๓ ในกรณีที่ส่วนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้อหากคดีอาญา เป็นผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว หากจำนวนเงินที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองหรือคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวเพียงพอแล้ว ควรถือว่าหนังสือรับรองหรือคำร้องนั้นเป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ (๔)

ข้อ ๒๓ ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจทำสัญญาประกันตนเองได้

การทำสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง หากผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นพนักงานหรือประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล วิศวกร สถาปนิก ทนายความ ผู้สอบบัญชี ครู ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสื่อมวลชนหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้ และการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นความผิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติงานในการประกอบวิชาชีพนั้น ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทำสัญญาประกันตนเองได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๕ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวภายหลังมีคำพิพากษา

ข้อ ๒๔ กรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๕ ปี ไม่ว่าจะ เป็นคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือคดีที่ต้องขออนุญาตฎีกาก็ตาม หากจำเลยไม่เคยถูกคุมขังมาก่อนหรือได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นและศาลชั้นอุทธรณ์

และไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนีหรือก่อภัยอันตรายใด ๆ ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยใช้วิธีการอย่างเดียวกันกับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาหรือจะใช้เงื่อนไขหรือมาตรการที่เข้มงวดเพิ่มขึ้นก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาสั่ง

ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา หากจำเลยไม่เคยถูกคุมขังมาก่อนหรือได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์ และไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนีหรือก่อภัยอันตรายใด ๆ แม้จำเลยยังไม่ได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาหรือยังไม่ได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา ศาลที่มีอำนาจอาจมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้เงื่อนไขหรือมาตรการอย่างเดียวกับศาลล่างหรือจะใช้เงื่อนไขหรือมาตรการที่เข้มงวดเพิ่มขึ้นก็ได้

การดำเนินการและการกำหนดแนวทางปฏิบัติอื่น

ข้อ ๒๕ การดำเนินการตามข้อบังคับนี้ ให้ใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงและแบบพิมพ์ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

เพื่อให้การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ศาลอาจกำหนดแนวทางปฏิบัติของศาลนั้นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

ข้อ ๒๖ ให้ศาลประกาศและเผยแพร่ข้อบังคับนี้และแนวทางปฏิบัติของศาลเกี่ยวกับการใช้มาตรการกำกับดูแลและการเรียกประกันในการปล่อยชั่วคราวให้ผู้ที่มาติดต่อและประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

ข้อ ๒๗ ในกรณีจำเป็นต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ไปได้โดยเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ปิยกุล บุญเพิ่ม

ประธานศาลฎีกา